

- ๘ -

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนางสวณน้ำทิพย์ กาศรีวิชัย.....

ตำแหน่งปัจจุบันนักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๑. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้ยังคงความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน
๒. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม
๓. พัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่
๔. สนับสนุนประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
๕. ดำเนินการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ให้คนอยู่คู่กับป่าได้โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้งนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๑. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้ยังคงความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน
๒. ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม
๓. พัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่
๔. สนับสนุนประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
๕. ดำเนินการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ให้คนอยู่คู่กับป่าได้โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่องปัจจัยกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงตึง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่.....

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖.....

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ในด้านกฎหมายและด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และองค์ความรู้ด้านอื่นๆได้แก่

๑. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
๓. แนวคิดการบริหารปกครองภาครัฐใหม่ (New Public Governance: NPG)
๔. แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS)
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและต้องเข้าใจที่จะช่วยเหลือ ร่วมมือ และประสานงานในส่วนที่ตัวเองเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นในระดับชุมชน ท้องถิ่น จนถึงระดับชาติ รัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือเป้าหมายหลักในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติและทวีความรุนแรงขึ้นทุกวัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังเพื่ออนุรักษ์ ปันฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังเสื่อมโทรมจากการบุกรุกธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยกระบวนการบริหารจัดการตามแผนงานและบังคับใช้กฎหมาย และที่สำคัญจะต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมบริหารจัดการ สร้างเครือข่ายในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

บ้านแม่ตุงตึง หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าสะเมิง สภาพของหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านถาวร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา มีความสูงอยู่ที่ ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีพื้นที่ป่าและพื้นที่หมู่บ้านรวม ๕,๖๐๐ ไร่ แยกเป็นพื้นที่หมู่บ้าน ๑๕๐ ไร่ มีเอกสารสิทธิ์ คือ สทก. พื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๕๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ลาดเชิงเขา และค่อนข้างราบเหมาะทำการเกษตร พื้นที่ป่าอนุรักษ์ประมาณ ๑,๘๕๐ ไร่ พื้นที่ป่าไม้ใช้สอยประมาณ ๓,๑๐๐ ไร่ สภาพพื้นที่ป่าตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสะเมิง และเขตอุทยานแห่งชาติขุนขาน ลักษณะภูมิประเทศมีป่า ๓ ประเภทคือป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง (โครงการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติป่าสะเมิง, ๒๕๖๓) ในปีพ.ศ.๒๕๒๔ สืบเนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายให้เอกสารสิทธิ์ที่ทำกิน (สทก.) ทำให้ราษฎรบางส่วนเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ทำให้นายอุดม อุทธาปา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุ่งยาวและบ้านแม่ตุงตึง ซึ่งขณะนั้นยังรวมกันเป็นหมู่ที่ ๕ ของตำบลแม่สาบ เป็นแกนนำราษฎรบ้านแม่ตุงตึงในการต่อสู้ คัดค้าน และให้เพิกถอนเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินกับราษฎรบ้านทุ่งยาวที่อาศัยอยู่บริเวณป่าต้นน้ำ การต่อสู้เพื่อปกป้องป่าต้นน้ำในครั้งนั้น ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มีเหตุการณ์ที่แสดงถึงการมีอุดมการณ์อย่างแรงกล้าของราษฎรบ้านแม่ตุงตึงมากมาย เช่น การยื่นเรื่องขอเพิกถอนสิทธิ์ที่ทำกิน ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามผล ประสานงานเป็นระยะเกือบ ๔ ปี โดยแต่ละครั้งมีความยากลำบากในการเดินทางในสมัยนั้น ต้องใช้เวลาในการเดินทางจากหมู่บ้านไปยังอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลาถึง ๓ วันต้องพักค้างแรมระหว่างทาง ต้องรวบรวมเงินจากชาวบ้านเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางแต่ละครั้ง และยังต้องประสบปัญหาความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทกับราษฎรบ้านทุ่งยาวอยู่บ่อยครั้ง แต่ด้วยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง และความสามัคคีของราษฎรบ้านแม่ตุงตึงการต่อสู้ดังกล่าวประสบผลสำเร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๘ มีการตกลงเจรจากับเจ้าของที่ดินในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เขตอนุรักษ์ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ตัดสินให้ปัญหายุติลงด้วยการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินของราษฎรบริเวณป่าต้นน้ำ จำนวน ๑๖ ราย เป็นพื้นที่ ๒๗๐ ไร่ (อุดม อุทธาปา, ๒๕๖๖)

ด้วยเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้หมู่บ้านแม่ตุงตึงแยกตัวออกจากบ้านทุ่งยาว (หมู่ ๑๐) เป็นหมู่บ้านแม่ตุงตึง หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่สาบ มีนายอุดม อุทธาปา ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน นอกจากเหตุการณ์ต่อสู้ที่ยืดเยื้อครั้งนั้นแล้วราษฎรบ้านแม่ตุงตึง ยังได้ร่วมกันต่อสู้กับผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นอีกหลายครั้ง เช่น เหตุการณ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีนายทุนกลุ่มหนึ่งต้องการเปิดพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเพื่อปลูกไม้ดอกไม้ประดับ แต่ราษฎรบ้านแม่ตุงตึงรวมตัวต่อต้าน มีการชุมนุม และกดดันด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ มากมายจากผู้มีอิทธิพลซึ่งมีผลประโยชน์ในพื้นที่ แต่ด้วยความกล้าหาญ และความสามัคคีแน่นแฟ้นในอุดมการณ์รักษาป่าของราษฎร เหตุการณ์เหล่านั้นจึงคลี่คลายผ่านพ้นไปได้ด้วยดี (อุดม อุทธาปา, ๒๕๖๖)

วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎร ตำบลยั้งเมิน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสภาพป่าไม้ในพื้นที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก จึงทรงมีพระราชดำริให้ส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ดำเนินการ ดังนี้ ๑) อนุรักษ์สภาพป่า โดยรักษาสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้คงอยู่ พื้นฟูสภาพป่า จัดระเบียบชุมชนให้คนอยู่กับป่า ปูลูกป่า อนุรักษ์ป่า ให้ความรู้แก่ราษฎรในการประกอบอาชีพในพื้นที่ป่าโดยไม่ทำลายป่าในลักษณะ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ๒) ทำการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับราษฎรให้ทราบถึงภัยของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งจะมีผลถึงการทำลายสภาพแวดล้อม แหล่งต้นน้ำลำธาร ๓) ขอให้หน่วยงานภาครัฐ ร่วมกันวางแผนดำเนินการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่ ตลอดจนการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรในเรื่องพื้นที่ทำกิน การจัดระเบียบชุมชนและการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อบริโภค

จากกระแสพระราชดำริดังกล่าวทำให้เกิดโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสะเมิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้ดำเนินการโดยยึดรูปแบบการรักษาป่าที่สมบูรณ์ให้คงอยู่ การฟื้นฟูสภาพป่า การจัดระเบียบชุมชนเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าไม้ ตลอดจนการดูแลราษฎรในการประกอบอาชีพในพื้นที่ โดยไม่ทำลายหรือบุกรุกพื้นที่ป่า ซึ่งโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสะเมิงอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ได้เข้ามามีบทบาทและสนับสนุนกิจกรรมของหมู่บ้านแม่ตุงติง คือ มีการบูรณาการระหว่างภาครัฐและชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งภายใต้การช่วยเหลือจากโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าสะเมิง ซึ่งได้น้อมนำเอาพระราชดำริ ฯ โดยเฉพาะในเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากที่อื่นกล่าวคือ บ้านเล็กในป่าใหญ่โดยทั่วไปก่อตั้งโดยหน่วยงานจากภายนอก ส่วน “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ของหมู่บ้านแม่ตุงติง ดำเนินการจัดตั้งโดยเป็นโครงการขึ้นเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในทุกส่วน มีการดำเนินการอย่างแข็งขัน มีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุน ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน จากชุมชนสู่ลูกหลานและเยาวชนในรุ่นหลังอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งในการอนุรักษ์ป่าของบ้านแม่ตุงติงในระยะแรกนั้น ดำเนินการไม่มีระบบแบบแผนเพียงแต่อาศัยพื้นฐานความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ชุมชนได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) จากการสนับสนุนของกองทัพบกภาคที่ ๓ กอ.รมน.๓. ร่วมกับสำนักงานป่าไม้เขตเชียงใหม่ โดยโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสะเมิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองอำนวยการโครงการอนุรักษ์ฯ สะเมิง ซึ่งหลังจากได้รับการอบรมแล้ว ราษฎรบ้านแม่ตุงติงได้จัดตั้งคณะกรรมการราษฎรอาสาพิทักษ์ป่า (รสป.) ขึ้นนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างมีรูปแบบ และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จฯเยี่ยมราษฎร ณ ป่าอนุรักษ์บ้านแม่ตุงติง ทรงทราบว่าราษฎรที่บ้านแม่ตุงติงมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยดูแลรักษาป่า และดูแลป่าได้เป็นอย่างดี แต่ยังมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจน จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านแม่ตุงติงขึ้น เพื่อเป็นรางวัลให้แก่ราษฎรได้มีแหล่งอาหารชุมชน มีรายได้จากการรับจ้างทำในงานในฟาร์ม พร้อมทั้งสามารถทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ตามหลักวิชาการอย่างถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ได้ดีขึ้น

จนกระทั่งเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติงประสบความสำเร็จ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ นายอุดม อุทธาปา ผู้ใหญ่บ้านแม่ตุงติงได้เข้ารับพระราชทานธงพิทักษ์ป่าชั้นที่ ๑ ในพ.ศ. ๒๕๔๔ ได้เข้ารับพระราชทานเข็มพิทักษ์ป่า ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้เข้ารับพระราชทานธงพิทักษ์ป่าชั้นที่ ๒ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

บ้านแม่ตุงตึงได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศในงานประกวดชุมชนรักษป่าไม้ ภายใต้โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ในการประกวดชุมชนรักษป่าไม้ในครั้งนี้ เป็นผลมาจากความร่วมมือกันของชุมชนที่แท้จริง ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐและเอกชน ทำให้ป่าไม้ในพื้นที่โดยรอบหมู่บ้านอุดมสมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำบ้านแม่ตุงตึงมีน้ำไหลตลอดทั้งปี ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสำคัญนี้ เพื่อการบริโภคคือ ประประพภูษา ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านแม่ตุงตึง ๔๖ครัวเรือน ๑๗๐ คน และเพื่อการเกษตรพื้นที่กว่า ๒๗๐ ไร่ ในการปลูกข้าว ปลูกพืชหลังฤดูทำนา เช่น ถั่วแระ กระเทียม นอกจากนี้ยังนำจากตาน้ำแห่งนี้ยังไหลไปสู่ บ้านนาพาน บ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ ได้ใช้ทำการเกษตรได้อีกด้วย

จากการที่ป่าไม้ของบ้านแม่ตุงตึงอุดมสมบูรณ์ทำให้มีน้ำไหลตลอดทั้งปี ยังส่งผลให้เกิดแหล่งอาหารและสมุนไพรที่หลากหลาย เช่น เห็ด ผักหวานป่า หน่อไม้ พืชสมุนไพร ได้แก่ ฮ่อสะพายควาย โด่บรู๊หล่ม ม้าสามตอน ชือแ่งม้า พญาเสือโคร่ง กำลังจ้างเผือก ม้าแม่ก่า ม้ากระต๊อบโรง มะเขือแจ้เครือ ช่อหน้อย จุ่มจาลิง (บอระเพ็ด) กำลังวัวเถลิง เป็นต้น ทั้งนี้ป่าอนุรักษ์บ้านแม่ตุงตึงยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ และเป็นการร่วมอนุรักษ์ป่าไม้ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน สถานศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของป่า

การดำเนินการด้านการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการป่าโดยชุมชน การยืนหยัดในอุดมการณ์ การต่อสู้ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของราษฎรบ้านแม่ตุงตึง รวมถึงพลังของผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง หลายต่อหลายครั้งสามารถชักจูงให้ชุมชนข้างเคียงหันมาร่วมมือกันในการอนุรักษ์ป่า หลายหมู่บ้านได้นำแนวทางการต่อสู้ของหมู่บ้านแม่ตุงตึงไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินการบริหารจัดการป่า การดูแลรักษาป่า แม้กระทั่งชุมชนที่เคยมีความขัดแย้งกับบ้านแม่ตุงตึง ในอดีตก็ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้ หันมาเป็นมิตรให้ความร่วมมือในการรักษาป่าด้วยดีตลอดมา จนถึงปัจจุบันชาวบ้านแม่ตุงตึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการดูแลรักษาป่าไม้ในหมู่บ้านแม่ตุงตึง เช่น การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก การปลูกไม้ ๓ อย่างเพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง การปลูกป่าในใจคน และการทำฟายชะลอความชุ่มชื้น เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนยังมีกิจกรรมการสวดสวดดูแลป่า เฝ้าระวังไม่ให้คนเข้าไปบุกรุก ตัดไม้ทำลายป่า และป้องกันไฟป่าอย่างต่อเนื่อง (โครงการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสะเมิง, ๒๕๖๓)

อย่างไรก็ตาม แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบันมุ่งให้ความสำคัญต่อภาคประชาชน และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ทั้งมีการพัฒนานโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการร่วมทั้งกลไกของกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิในการจัดการให้สอดคล้องกับแนวโน้มและพัฒนาการของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ในปัจจุบันการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่นอยู่ภายใต้บทบาทและภาระหน้าที่ขององค์กรชุมชน โดยมีจารีตประเพณีและข้อตกลงของชุมชนเป็นกลไกสำคัญที่ชุมชนใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น หากมองว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนย่อมมีความสามารถที่จะดูแลควบคุมวิธีการดำรงชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิในวิถีและปัจจัยการดำรงชีวิตในกรณีดังกล่าว และหากเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีอยู่เพื่อการดำรงชีพของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นนั้นควรเป็นผู้มีสิทธิเหนือทรัพยากรนั้น ๆ ในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการดูแลรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ให้ยั่งยืน

ต่อไป (ชลธิรา สัตยาวัฒนา, ๒๕๔๖) จากการดำเนินกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่เกิดขึ้นในชุมชนผ่านรูปแบบของกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มและองค์กรที่ขยายวงกว้างออกไปสู่ภายนอกมากขึ้น รวมไปถึงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานระหว่างประเทศในเวทีวิชาการต่างๆ เป็นต้น ได้เป็นกลไกที่ดึงดูดให้หลายฝ่ายจากพื้นที่ภายนอกชุมชนให้เข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกใหม่ของเครือข่าย ซึ่งสมาชิกใหม่เหล่านี้ต่างก็มีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับชาวบ้านในพื้นที่ด้วยเช่นกัน โดยลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันของสมาชิกชุมชนในลักษณะบุคคล กลุ่มและองค์กรแบบไม่มีโครงสร้างและมีความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นตรงต่อกันจนเป็นสายบังคับบัญชา ได้กลายสภาพเป็นกลไกได้ที่เชื่อมสถานภาพความเป็น “เครือข่าย” ที่เหนียวแน่นให้กับชุมชนอย่างปฏิเสธไม่ได้ ทั้งนี้ลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่เกี่ยวข้องผู้คนทั้งให้เข้าไว้ด้วยกัน จากรูปแบบปัจเจกบุคคลมาเป็นลักษณะแบบกลุ่มที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องส่งผลให้ชุมชนกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ช่วยเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าประเด็นสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้ถูกใช้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับพื้นที่ชุมชน สร้างเครือข่ายทางสังคม จนนำไปสู่การเพิ่มความเข้มแข็งแก่ชุมชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายในการให้สิทธิชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จะทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดความเป็นธรรม ลดความขัดแย้งระหว่างรัฐ หน่วยงานรัฐ เจ้าหน้าที่กับชุมชน หรือระหว่างชุมชนกับชุมชนด้วยกันเองหรือระหว่างชุมชนกับเอกชน เป็นต้น และการมีแนวทางและหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทสังคมไทยจะส่งผลทำให้การบังคับใช้สิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนั้น มีสภาพบังคับใช้ที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติได้ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อนำแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ไปปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะเครือข่ายใกล้เคียงกันให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาระดับของกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ .
๒. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ .
๓. เพื่อศึกษาปัจจัยกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
๔. เพื่อนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

โดยศึกษาจากผู้นำชุมชนและราษฎรรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่บ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒๐ ราย ด้วยวิธีการเก็บแบบสอบถามแบบตัวต่อตัว เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ความรู้ ความเข้าใจที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จนนำไปสู่ความสำเร็จ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ ได้ทราบถึงการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของเครือข่ายมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของบ้านแม่ตุงติง และการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ

๕.๒ ได้ทราบถึงปัจจัยกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๕.๓ ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ให้ครอบคลุมและทั่วถึง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

๖.๒ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ โดยเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนให้การความรู้และปลูกสร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์แก่ประชาชน นักเรียน เยาวชนในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง

๖.๓ สามารถใช้ประกอบการจัดทำแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๖.๔ นำแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านแม่ตุงติง ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆที่มีลักษณะเครือข่ายใกล้เคียงกันให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

การเก็บข้อมูลในหมู่บ้านค่อนข้างใช้เวลามาก พร้อมกับอธิบายเนื้อหาในแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เวลาในการอ่านมากและการทำความเข้าใจในการตอบ รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านมีปัญหาในด้านการอ่าน ดังนั้นผู้ศึกษาได้ทำการอ่านและอธิบายข้อคำถามในแต่ละข้อเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเข้าใจคำถาม

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ ในการเก็บแบบสอบถามต้องรอช่วงเวลาที่ยาจว่างจากการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการเก็บข้อมูล

๘.๒ การเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาที่ผ่านมาจากห้วงเวลาที่เครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของบ้านแม่ตุงติงได้ประสบความสำเร็จและช่วงวัยของภาคประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ราษฎรในช่วงปัจจุบันยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๙. ข้อเสนอแนะ

ควรสร้างความรับรู้ ความเข้าใจในเชิงรุกให้ประชาชนตระหนัก การสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่าย อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการหรือผู้แทนชุมชนได้มีส่วนร่วม มีบทบาทในการร่วมวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติความเสื่อมโทรมของ

ทรัพยากรธรรมชาติ และยังช่วยให้ราษฎรสามารถดำเนินวิถีชีวิตควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

- (๑) สัดส่วนของผลงาน %
(๒) สัดส่วนของผลงาน %
(๓) สัดส่วนของผลงาน %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน
(นางสาวน้ำทิพย์ กาศรีวิชัย)
วันที่ ๒๓ / เมษายน / พ.ศ. ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) -	-
(๒) -	-
(๓) -	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) _____

(นางสาวสิริวรรณ พวงไม่มี)

(ตำแหน่ง) การสวนประสานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ

วันที่ 23 เม.ย. 2567

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ) _____

(นายกริชสยาม คงสตรี)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕

วันที่ ๒๕ เม.ย. ๒๕๖๗

(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง การสร้างเครือข่ายราษฎรในพื้นที่ตำบลสะเมิงเหนือกับงานโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ
สะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๒. หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ทรงเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรบ้านยังเมิน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงมีพระราชดำริให้รักษาสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้คงอยู่ พื้นฟูสภาพป่า จัดระเบียบชุมชนให้คนอยู่กับป่า ปลุกป่า ดูแลรักษาป่า ให้ความรู้กับราษฎรในการประกอบอาชีพในพื้นที่ป่าโดยไม่ทำลายป่า ทำการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับราษฎรทางสื่อมวลชนทุกประเภทให้ทราบถึงภัยของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งจะมีผลถึงการทำลายสภาพแวดล้อม แหล่งต้นน้ำลำธาร จึงได้จัดตั้งโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เมื่อการดำเนินงานได้ผลดีในระดับหนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีหน่วยงานปฏิบัติครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดในอำเภอสะเมิง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จึงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ เพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลสะเมิงเหนือขึ้น ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งเรื่องส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนที่อยู่ในและรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และการฟื้นฟู ดูแลทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเน้นให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันกับป่าอย่างยั่งยืน

การสร้างเครือข่ายราษฎรในพื้นที่ตำบลสะเมิงเหนือกับงานโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่มีส่วนช่วยในการสืบสานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติให้เกิดผล หรือเรียกว่าการนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง ๓ ด้าน หรือ ๓ มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริง หรือเดินตามรอยเท้าพ่อ ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การนำองค์ความรู้ ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ หรือการพัฒนางาน องค์ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้จากโครงการพระราชดำริ และอื่นๆ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ในวิธีทรงงานมาใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือขององค์กร มูลนิธิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน ดำเนินชีวิต ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยองค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่ โดยเน้นสร้างเครือข่ายราษฎรที่อยู่โดยรอบพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ เพื่อประโยชน์ในการขยายผลโครงการพระราชดำริ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมหาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตที่มีความสำคัญและพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่นๆ ได้อย่างยั่งยืน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๑. ควรมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนโดยรอบ รับรู้เข้าใจ และเข้าถึงประชาชน มีการศึกษาและเรียนรู้และเก็บเกี่ยวข้อมูลเกี่ยวกับราษฎรในพื้นที่ เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการสร้างเครือข่ายราษฎรในพื้นที่ตำบลสะเมิงเหนือกับงานโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๒. จัดอบรมกลุ่มราษฎรเป้าหมาย และจัดกิจกรรมศึกษางานโครงการพระราชดำริในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ สร้างการรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๓. จัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วม เช่น การทำผาหยัต้นน้ำลำธาร เพื่อช่วยฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำลำธารให้มีความอุดมสมบูรณ์ จัดทำแนวกันไฟ มีกิจกรรมฟื้นฟูการปลูกป่าบวชป่า เป็นต้น

๔. ระดมความคิด วางแผนกิจกรรมที่จะใช้ปลูกจิตสำนึกให้ราษฎรในพื้นที่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา โครงการพระราชดำริ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. จัดตั้งเครือข่ายราษฎรในพื้นที่ตำบลสะเมิงเหนือกับงานโครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการสร้างแนวร่วมและเครือข่ายความร่วมมือในการขยายผลโครงการพระราชดำริ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ราษฎรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา โครงการพระราชดำริ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีบทบาทกับงานโครงการพระราชดำริมากขึ้น

๒. เป็นการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์โครงการพระราชดำริให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

๓. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น และมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

๔. มีเครือข่ายในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีราษฎรผู้สนใจ และหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ เข้ามาดูงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น

๒. มีเครือข่ายในการทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๓. พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่ลดลง และได้รับการฟื้นฟู ดูแลเพิ่มขึ้น

๔. สถิติการเกิดไฟป่าในพื้นที่และโดยรอบพื้นที่ลดลงร้อยละ

(ลงชื่อ) _____

(นางสาวน้ำทิพย์ ภาศรีวิชัย)

วันที่ ๒๓ / เมษายน / พ.ศ. ๒๕๖๗

ผู้ขอประเมิน